

A magyarországi szenior úszás fejlődése a statisztikai adatok alapján 1972-2013 között

Bevezetés

A szenior úszóversenyzők létszámának alakulását dolgoztuk fel matematikai, statisztikai számítások alapján. Arra kerestük a választ, hogy az elmúlt 43 év alatt hogyan és miért változott/változik és milyen tendenciát mutat évenként a versenyzők és a rajtok száma.

A világon először hivatalos szenior úszó versenyt 1970.05.02-án az Amerikai Egyesült Államokban rendeztek.^[1] Magyarországon, szenior korúaknak az első versenyt, az előző dátumnál egy évvel később, 1971 augusztusában Gyulán rendezték. A német úszószövetség honlapja szerint az 1950-es években, bemutató jelleggel, megmérkőztek egymással idősebb, a versenyzéssel felhagyott úszók a felnőtt bajnokságokon a hivatalos versenyszámok számok után.^[2] Ezt viszont nem tekinthetjük a mai értelemben szenior úszó versenynek.

Magyarországon az első tizenhét szenior úszó versenyt Gyulán nem a mai szabályok szerint, azaz a 25 éves kortól induló ötévenként váltó korcsoportok alapján rendezték, hanem az első korcsoport 40 éves kortól indult és tíz éves korcsoportonként volt a váltás. 1989-ben rendezték az első szenior úszó versenyt a FINA szabályok szerint.

A magyarországi szenior úszó mozgalom mai elterjedésében nagy szerepük volt a lelkes, önkéntes szervezőknek. A szervezésben elévülhetetlen érdemeket szerzett dr. Regele Károly, aki az első versenyeket rendezte és az ő tiszteletére ezt a versenyt, azóta is minden évben megtartjuk.

Büszkén mondhatjuk, hogy az 1988-ban Brisbane-ben (Ausztrália) megrendezett II. Masters Világ Bajnokságtól kezdődően - amely az első nemzetközi szereplése volt a magyar szenior úszósportnak - versenyzőink az összes kontinens- és világ bajnokságokon kiemelkedően szerepelnek. Sok versenyzőnk ért már el, világ- és Európa csúcsot. Nyilvántartásunk szerint, a FINA és LEN csúcs listái alapján, négy úszó ért el nyolc világcúcsot, húsz úszó pedig kilencvenöt Európa csúcsot. Hat váltó világcúcs és nyolc Európa csúcs született.

Nemzetközi összehasonlítás

Az Amerikai Egyesült Államokban - amely nemcsak a versenysportban, hanem a szenior úszásban is nagyhatalomnak számít versenyeredmények és létszám alapján - a szenior úszók száma 60 000.^[1] Magyarországon az elmúlt 43 év alatt a legalább egy versenyen elindult úszók száma 3000 fő volt. A 2013-as évben a (legalább egy rajtot teljesítő) versenyzők száma 635 a regisztrált versenyzőké 600. Az évenkénti egyesületi létszámok alapján hazánkban kb. 1000 fő az MSZÚOSZ tagja, a két adat közötti különbség az edzésen résztvevő, versenyen nem indult úszók száma.

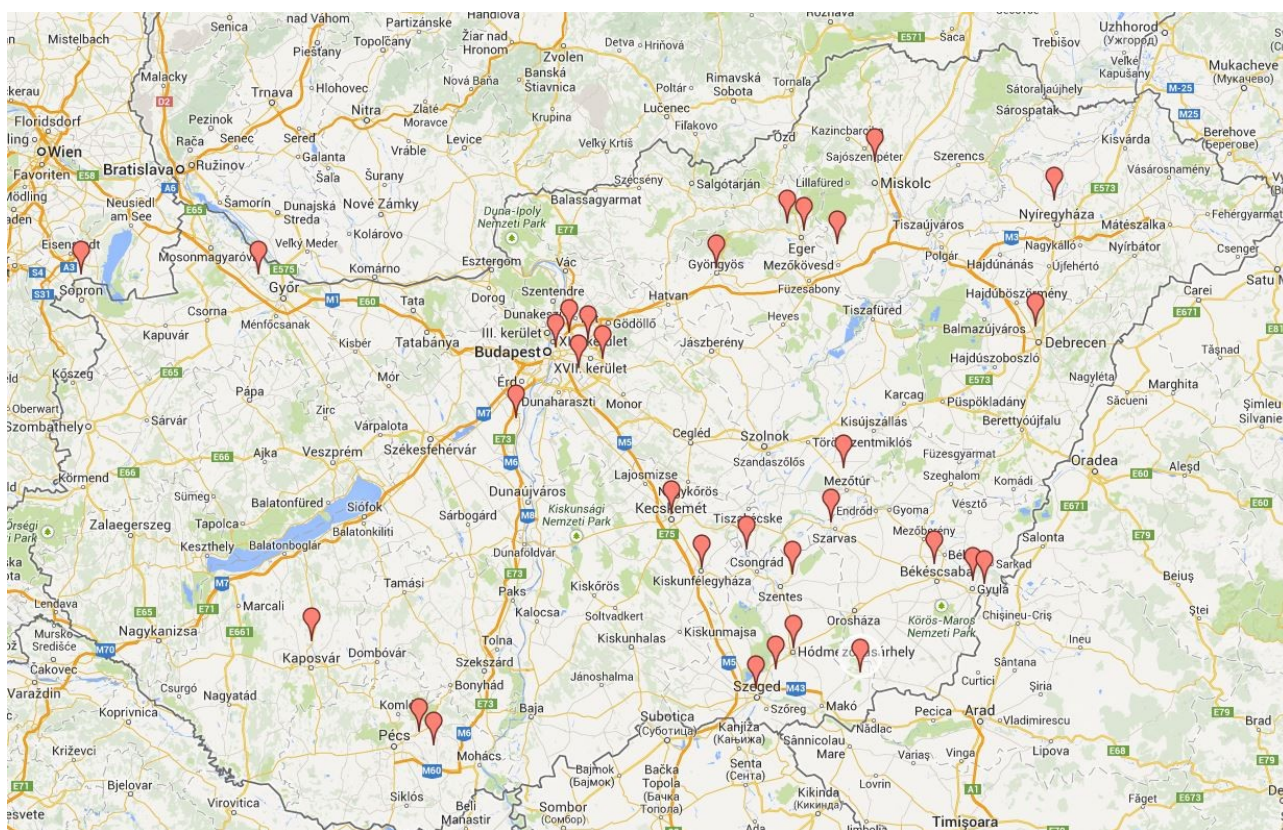
Mivel az Egyesült Államok szenior szövetsége által közölt adat a nyíltvízi versenyeken indulókat is magába foglalja, amennyiben a Balaton átúszáson indulók számát vetítenénk a teljes lakosságra kedvezőbb adatot kapnánk. Ezért maradjunk a medencés versenyeken induló szenior úszók statisztikáinál, főleg azért, mert ez időjárástól független és rendszeres testmozgást feltételez a versenyeken indulók részéről és azért is, mert az adatok feldolgozottsága ebben a körben részletesebb.

Az Amerikai Egyesült Államok szövetsége által közölt adatok szerint, a 100 ezer lakosra jutó szenior úszók száma 19, míg Magyarországon ez a szám (amennyiben szigorúan csak a medencés versenyeken a 2013-as adatokat tekintjük) 6,4 úszó/100 ezer lakos. Mivel a szenior úszás szabadidő és versenysport, a versenyzők maguk finanszírozzák az edzést és a versenyzést, mindezt szabad idejükben, ezért a versenyzés mindenképpen jövedelem függő.

Egy európai összehasonlítás is érdekes lehet. Németországban a 2013.11.30-12.01 rövid pályás országos bajnokságon két napos versenyen délelőtt/délután rendezett futamokban 1265 induló (551 férfi/714 nő) összesen 3648 rajtot teljesített. [3] Az ehhez közeli időpontban rendezett magyar szenior fedett pályás országos bajnokságon 2013.11.15-17-én 295 hazai versenyző 1039 rajtot teljesített [4]. A német átlag 3,12 rajt/versenyző (két napon négy részletben) a magyar átlag 3,52 rajt/versenyző (három napon). Az ország lakosságára vetítve a németországi arány 1,59 szenior induló az OB-n 100 ezer lakosra, Magyarországon ez az arány 2,98 induló, 100 ezer főre.

A Magyar Szenior Úszók Országos Szövetsége 2006-ban alakult a Magyar Úszó Szövetség, alszövetségeként. A 2010-ben újjáalakult - már önálló szövetségünk - elnökségének céljai között szerepelt, hogy tagszervezeteink létszámát növeljük, s ezzel párhuzamosan reméltük, hogy versenyzőink létszáma is nőni fog. Az elmúlt három évben 5 új egyesületet vettünk föl, de sajnos – az alapszabályunk be nem tartása miatt - azonos számú tagszervezettől voltunk kénytelenek megválni.

A tagszervezeteink országon belüli elhelyezkedését tüntettük fel (2013-as évre) az 1. ábrán.

1. ábra

A szenior úszás magyarországi elterjedésében fontos szerepet betöltő Dél-Alföld súlya a regisztrált versenyzők számában is érzékelhető. A megyére bontva a regisztrált és versenyeken induló szenior úszók száma a következő, 2. táblázatban látható. Fontos megjegyezni, hogy a regisztrált és versenyeken induló szenior úszók száma nem azonos. Sokkal többen vesznek részt a szenior úszókkal edzéseken mint ahányan versenyeken indulnak ezáltal szélesítve a szabadidő sport bázisát.

Az összes, egyesületnél úszó szenior sportolót tekintve az érintett szám változó mértékkel ugyan, de évek során emelkedő számot mutat. A 2013-as adatok alapján a szenior úszó mozgalomban 1100 körüli az edzéseken részt vevő szenior úszó száma. Ezek közül az edzéseken résztvevő úszók közül 600 versenyző indult el 2013-ban legalább egy versenyen.

Versenyeken induló regisztrált versenyzők száma 2013-as adat		
Megyék	Versenyzők száma	Százalékos megoszlás
Bács-Kiskun	21	3,50%
Baranya	18	3,00%
Békés	65	10,83%
Borsod-Abaúj-Zemplén	14	2,33%
Budapest	155	25,83%
Csongrád	117	19,50%
Győr-Moson-Sopron	20	3,33%
Hajdú-Bihar	53	8,83%
Heves	29	4,83%
Jász-Nagykun-Szolnok	15	2,50%
Komárom-Esztergom	8	1,33%
Pest	2	0,33%
Somogy	4	0,67%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	14	2,33%
Tolna	4	0,67%
Veszprém	2	0,33%
Egyéni	59	9,83%
Összesen regisztrált:	600	

2. táblázat

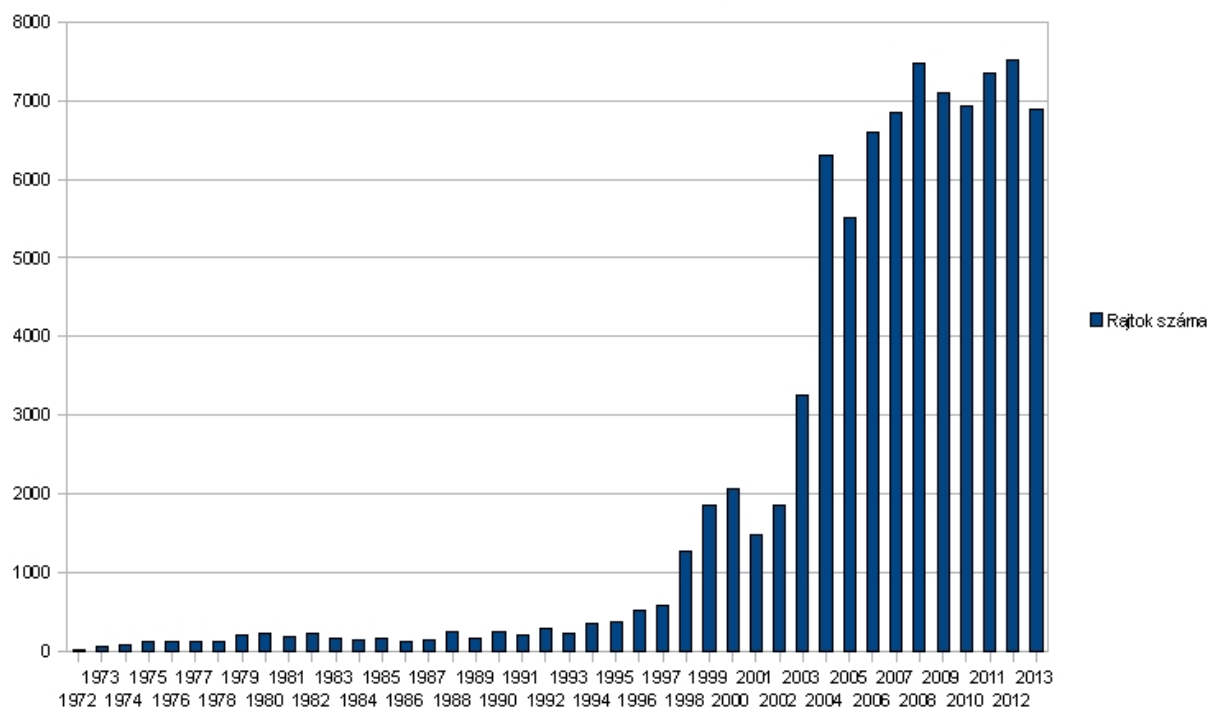
A magyarországi szenior úszás statisztikai vizsgálata

Az indulástól eltelt negyvenhárom év alatt, egyre népszerűbb lett hazánkban a szenior versenyek rendezése, ami az eleinte évről évre növekvő létszámoknak is köszönhető. 2013-ban már 10 hazai versenyen mérhették össze tudásukat versenyzőink, amiből három országos bajnokság ^[4]. A nemzetközi gyakorlatnak megfelelően, megrendezzük az 50 méteres (fedett pályás és nyitott medencés) valamint 25 méteres OB- t is. Sajnos az utóbbi időben - szemmel láthatóan- csökkent a versenyen indulók, ill. a teljesített rajtok száma. A rajtok számának változását a 3. ábrán mutatjuk be. *(A statisztika az eddig feldolgozott 85850 rajt alapján készült. A feldolgozás 2006-2013 között teljes körű az ennél korábbi jegyzőkönyvek feldolgozása a jegyzőkönyvek elektronikus tárolásának hiánya miatt nem teljes körű. Az elektronikus feldolgozottság az összes jegyzőkönyvnek 87,46%-os ami a kimaradt rajtoknak kevesebb mint 4-5%-át jelenti, a korábbi időszak kisebb rajtszáma miatt)*

A következő ábrán a rajtok számát mutatjuk be nemektől és korcsoportoktól függetlenül. A szenior úszás mint versenysport elterjedtsége, népszerűségének növekedése és a rajtok számának trendje ezzel a statisztikával mutatható be legjellemzőbben. Ezért indulunk ki a legátfogóbb semmilyen bontást nem tartalmazó adatból, hogy a szövetség előtt felmerülő feladatokra irányítsuk a figyelmet.

Magyarországi szenior úszók rajtjainak alakulása

2006-tól teljes körű a feldolgozás

3. ábra

A grafikonon látszik, hogy a nagy növekedés a rajtok számában 2003-ban következett be. Ennek oka egyrészt az ettől az évtől kezdve rendeztünk először három napos országos bajnokságot. A több szenior úszóverseny több rajt lehetőséget biztosított. Ettől az évtől a rajtok száma dinamikusan nő egészen 2008-ig, amikor visszaesés tapasztalható. Ennek magyarázata lehet az akkor kezdődött gazdasági válság.

A rajtok számának nemek szerinti kimutatása éves bontásban

Év	Rajtok száma			Változás előző évhez képest		
	Férfi	Női	összesen	Férfi	Női	összesen
2000	1191	877	2068			
2001	871	615	1486	-26.87 %	-29.87 %	-28.14 %
2002	1020	840	1860	17.11 %	36.59 %	25.17 %
2003	1776	1480	3256	74.12 %	76.19 %	75.05 %
2004	3442	2867	6309	93.81 %	93.72 %	93.77 %
2005	2986	2529	5515	-13.25 %	-11.79 %	-12.59 %
2006	3857	2730	6587	29.17 %	7.95 %	19.44 %
2007	3957	2888	6845	2.59 %	5.79 %	3.92 %
2008	4309	3169	7478	8.90 %	9.73 %	9.25 %
2009	4143	2960	7103	-3.85 %	-6.60 %	-5.01 %
2010	3934	2992	6926	-5.04 %	1.08 %	-2.49 %
2011	4169	3169	7338	5.97 %	5.92 %	5.95 %
2012	4274	3247	7521	2.52 %	2.46 %	2.49 %
2013	4020	2870	6890	-5.94 %	-11.61 %	-8.39 %

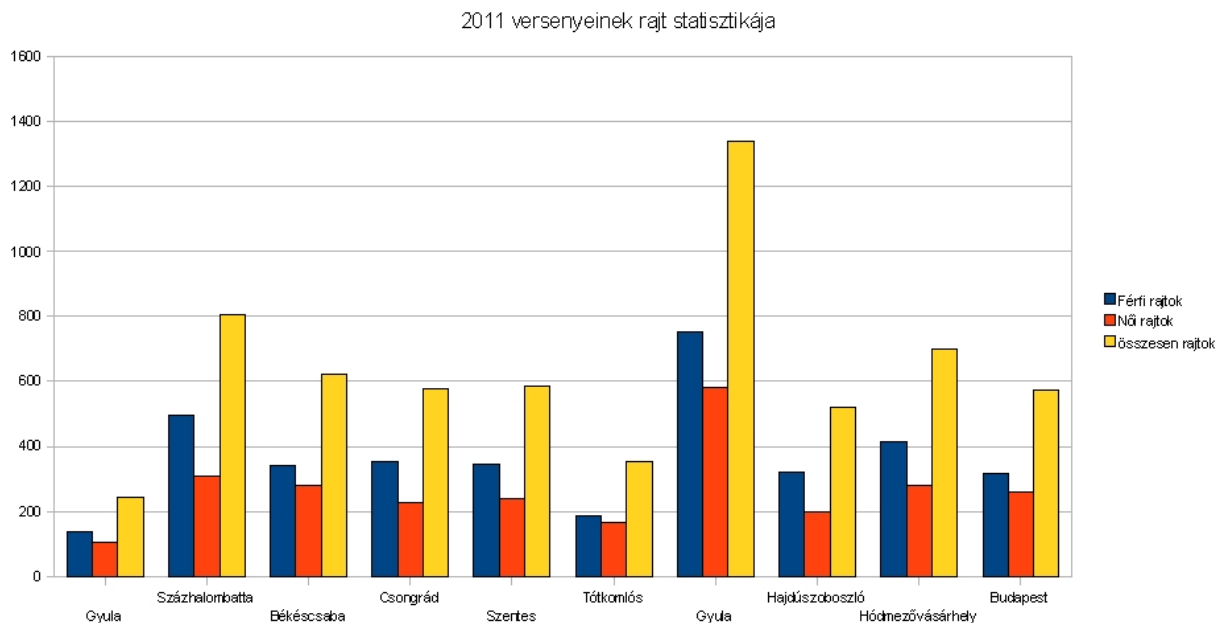
4. táblázat

A kimutatáson jól látható, hogy az összes rajtok száma 2001-től (1486) 2008-ig (7478) emelkedik és utána következő 3 éven keresztül nem éri el ezt a szintet. A 2013-as érték 6890, ami csaknem a

2007-es szinttel azonos 6845.

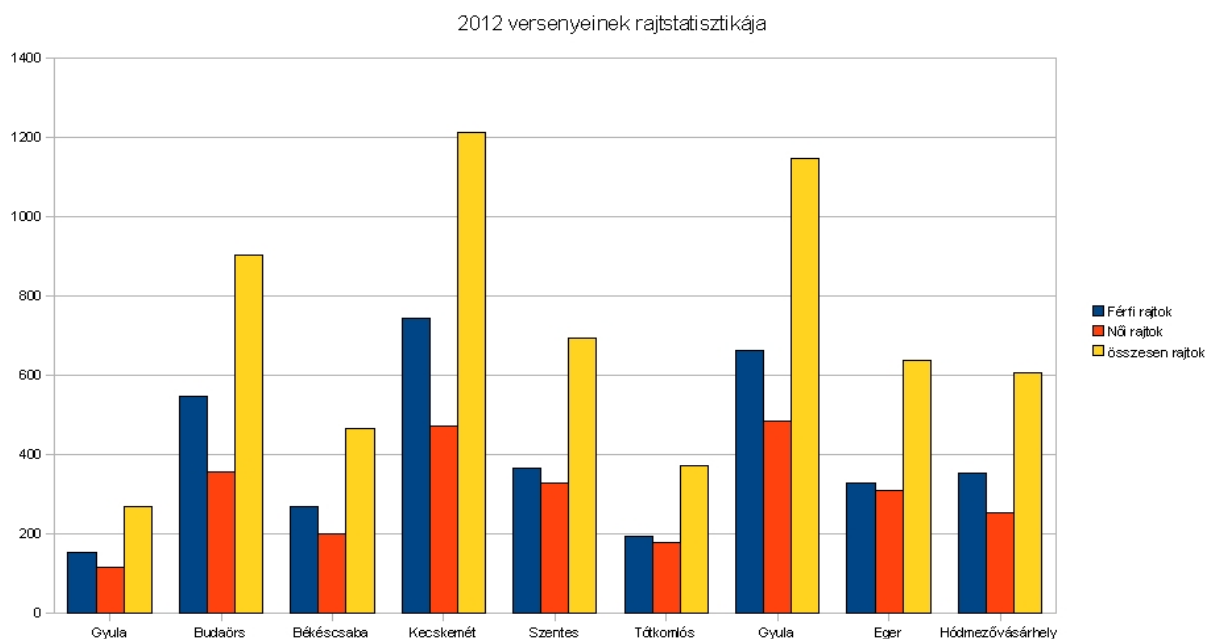
A 2011-13-as évek rajtjainak statisztikai elemzése

Az alábbi grafikonokon a függőleges tengelyen a rajtok számát mutatjuk nemek szerinti bontásban és összesítve az egy évben rendezett versenyekre.

5. ábra

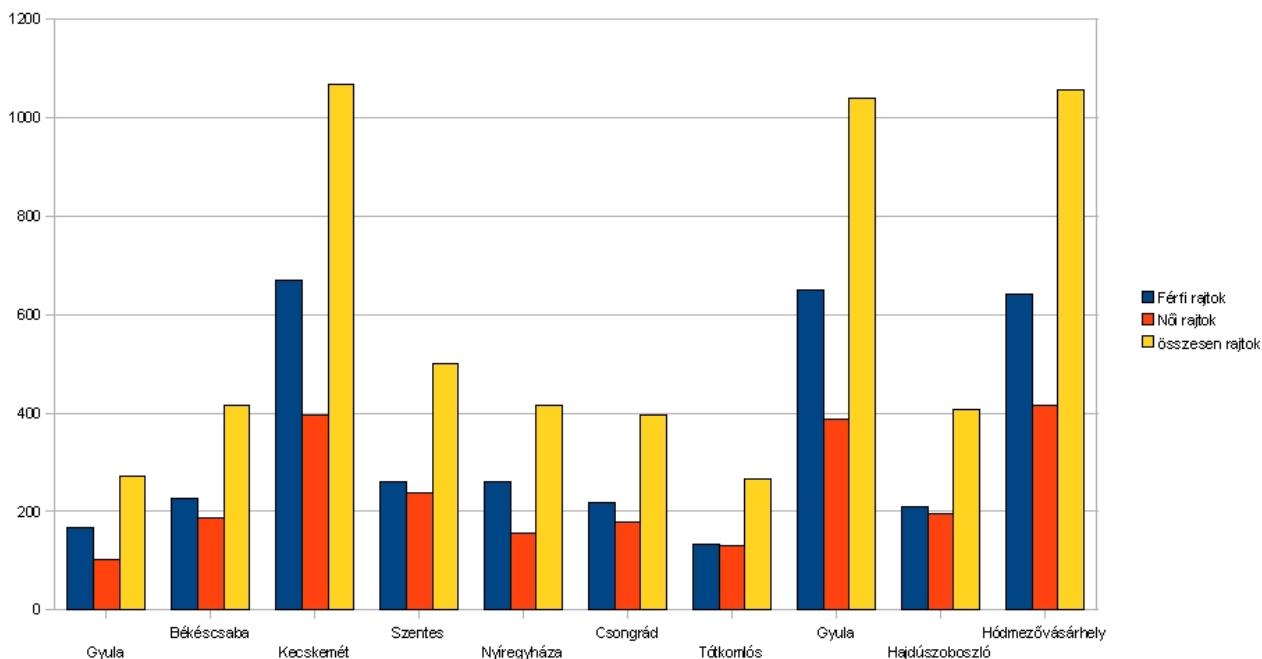
2011-ben két országos bajnokságot rendeztünk Százhalombatta rövid pályás és Gyula a hagyományos hosszú pályás országos bajnokság.

6. ábra

2012-ben három országos bajnokság volt Budaörs (rövid pályás), Kecskemét fedett medencés hosszú pályás és a hagyományos gyulai országos bajnokság.

2013 versenyek rajt statisztikája

7. ábra

A versenyzők számának és a rajtok számának csökkenése az előző évekhez képest számottevő. A 4. számú táblázat alapján -8,39% a változás 2012-höz képest.

2013-ban Kecskeméten (rövid pályás), Gyulán a hagyományos és Hódmezővásárhelyen a hosszú pályás fedett medencében rendeztünk országos bajnokságokat.

2011-ben indult a rövid pályás szenior országos bajnokság, majd 2012-ben a fedett pályás szenior úszó országos bajnokság is. Mindkét versenyen az átlagos versenylétszámnál nagyobb volt a részvétel.

A 7. ábrán látható, hogy a három kiemelt rendezvényen a részvétel 1000 rajt fölötti volt, a hazai úszók részéről, míg a többi versenyen a részvétel csökkent az előző évekhez képest. A három kiemelt verseny magas részvételi aránya nem kompenzálta a többi hét versenyen tapasztalható visszaesést.^[4]

Minden versenyt külön elemeztünk a rajtok számát illetően és ezekből a statisztikákból kitűnik, hogy a gyulai januári hosszútávú verseny kivételével mindenhol 20-30%-os csökkenés tapasztalható az előző évekhez viszonyítva.^[4]

Megjegyzendő, hogy ez a nevezési díjakban ugyan nem mutatkozott meg és bár a szövetség saját erőforrásokból, szponzori összegekből illetve pályázatokon elnyert pénzből gazdálkodik, ami nem elég a versenyek közvetlen támogatására, pont 2013 volt az az év amikor mindhárom országos bajnokságot támogatni tudtuk viszonylag jelentősebb összeggel. Véleményünk szerint nincs okozati összefüggés a támogatottság és nagyobb részvétel között.

Arra a következtetésre jutottunk, hogy bár a kiemelt versenyeken megnőtt a hazai versenyzői létszám, de a tömegalap kiszélesítéséhez ez nem járult hozzá. Ennek a vizsgálatára végeztük el a következőkben elemzett rajt szám statisztikákat nemek, korcsoportok és rajtok száma szerint.

A versenyen indulók számát korcsoportok szerint elemeztük a 2009 és 2013 között. A legnépesebb korcsoportok minden évben a 35-39, 40-44 és 45-49 éves versenyzőké. A magasabb korcsoportokban csökkenés nem egyenletes. A Ratkó-korszakban születettek (1952-1955) viszonylag megemelik annak a korcsoportnak a létszámát amelyikhez tartoznak, de érdekes, hogy a közvetlenül ezután születettek 1956-1959 korcsoport létszáma alacsonyabb a két korcsoporttal idősebb versenyzőkéénél is.

A rajtok számának elemzése során készítettünk egy szegmentálást a vállalt rajtok számát illetően. Nagyon sok olyan versenyző szerepel a nyilvántartásunkban, akik egy versenyen indultak néhány rajtot teljesítettek és nem fogta meg őket a verseny varázsa. Ugyanígy a másik véglet is gyakori, vannak versenyzők, akik kiemelkedően sok rajtot teljesítettek. Az alábbi 8. táblázatban a rajtok száma sávok kigyűjtésben látható és megfigyelhető, hogy a nemek aránya minden sávban a férfiak részéről több kivéve a legmagasabb sávban viszont az összes versenyzőszámhoz képest ez a sáv a legkisebb ezért döntően nem befolyásolja a férfi és női versenyzők arányát.

Részvételi statisztika összes versenyzőre. Versenyzők száma rajtok száma szerint az 1972 óta eddig feldolgozott eredményekre																				
Versenyzők	1 rajt		2-10 rajt		11-20 rajt		21-50 rajt		51-100		101-150		151-200		201-300		301-400		>400	
Férfiak	355	19.00 %	867	46.41 %	212	11.35 %	190	10.17 %	108	5.78 %	48	2.57 %	35	1.87 %	29	1.55 %	16	0.86 %	8	0.43 %
Nők	178	15.86 %	533	47.50 %	110	9.80 %	124	11.05 %	73	6.51 %	42	3.74 %	15	1.34 %	25	2.23 %	10	0.89 %	12	1.07 %
Összes rajt	533	17.83 %	1400	46.82 %	322	10.77 %	314	10.50 %	181	6.05 %	90	3.01 %	50	1.67 %	54	1.81 %	26	0.87 %	20	0.67 %

8. táblázat

Amikor más csoportosításban is megvizsgáljuk a rajtok számát szembeötlő a szenior úszó verseny mozgalmat sérülékennyé tevő struktúra. A rajtok felét a versenyzők kevesebb mint 6%-a teljesíti. A 9. táblázatban közel 3000 versenyző 85 ezer rajtját elemezve látható, hogy a marketingben használt 20-80 százalékos megoszlás közelítőleg érvényes. A rajtok 80%-át a versenyzők 18%-a teljesítette és a 90%-ot a versenyzők 30%-a.

A rajtok számának elemzése a rajtok számának csökkenő sorrendje alapján			
Sorszám	Rajtok	Összesen rajt %	Összes versenyző %
17	364	10,42%	0,62%
40	381	20,28%	1,46%
70	213	30,03%	2,56%
110	167	40,10%	4,02%
163	124	50,07%	5,95%
233	93	60,10%	8,51%
333	61	70,02%	12,16%
493	36	80,00%	18,01%
843	13	90,00%	30,79%

9. táblázat

A magyarországi szenior úszók országos szövetségének tervei 2014-2021 között

A szenior úszás rövid és hosszabb távú terveiben a 2014-2021 közötti évek fontos, meghatározó szerepet töltenek be. A legtávolabbi cél 2021, amikor Budapesten megrendezésre kerül a felnőtt világbajnokság és a FINA döntése alapján ugyanabban az évben mi rendezhetjük a szenior úszó, műugró, szinkronúszó, vízilabda és hosszútávúszó világbajnokságot.

Többen felvetették a régi ismert úszók, esetleg a most még aktívan úszó, de 2021-ben szenior korú versenyzők bevonását a szenior mozgalmába. A nemzetközi tapasztalatok alapján a 25-29 évesek világcúcsa többnyire gyengébbek mint a 30-34 vagy 35-39 éves korcsoportok világcúcsai.^[5]

Az ebben a témakörben írt tanulmányok alapján az úszásból kiöregedő világklasszis úszók néhány nem jellemző kivételtől eltekintve a 30-as éveik közepén és végén térnek vissza a versenyzésbe szenior úszóként. Jellemző példa Dara Torres aki mindkét irányba megjárta az utat és szenior úszóból vált pekingi olimpiai indulóvá 41 évesen. A másik jelenség, hogy egy-egy versenyen elindulnak és utána nem versenyeznek. Erre a magyarázat egy olimpiai ezüstérmes szenior úszó szerint az, hogy a fiatalabb korcsoportos szenior úszók már nem tudják elvégezni azt az

edzőmunkát amit aktív korukban, míg egy 60-75 éves szenior még mindig hasonló távokat úszik, ha csökkentett intenzitással is mint aktív korában. Ez a téma egy hosszabb tanulmányt érdemel nem tárgya a jelen elemzésnek.

Ugyanakkor, a világbajnokságra készüléstől függetlenül, szeretnénk a következő egy-két évben a szenior úszást, mint egészségmegőrző mozgás lehetőséget, a szenior úszó versenyzést, mint közösség építő, a résztvevőknek, a családoknak egészséges és kellemes időtöltést nyújtó sport tevékenységet népszerűsíteni.

Mindenképpen korábbi célt tűznénk magunk elé, mert ezáltal hamarabb kapnánk visszacsatolást az elképzeléseink helyességéről és ha szükséges más elgondolást dolgoznánk ki. Ezért a következő a fenti statisztikák alapján megalapozottnak vélt stratégiai tervet szeretnénk megvalósítani 2017-ig.

Új verseny helyszínek bevonása

A Dunántúlon, hosszú idő óta a 2013-as pécsi volt az első szenior verseny. Új versenyhelyszín volt 2011-ben Budaörs, 2012-ben Kecskemét és 2013-ban Pécs. Megfigyeléseink szerint az új versenyzők csatlakozási kedvét megnöveli egy, a lakhelyükön vagy annak közelében rendezett verseny. Ez Budapestre is érvényes, ahol bár négy csapat van és megyei bontásban a legtöbb regisztrált versenyző, de évek óta nem nő számottevően a versenyzők száma. Példaként hoznánk fel a 2006-2008 között rendezett Szigetvarázs szenior úszóversenyt, amelyen viszonylag sok új versenyző teljesítette az egy hosszt, valamelyik úszásnemben.

A rajtok statisztikáját vizsgálva az „egy rajtos versenyzők” (8. táblázat) az elmúlt negyvenhárom év alatt az összes valaha indult versenyző 17,8%-a, ami nem rossz arány, mert a többiek közül került ki a magyarországi szenior úszás tömegbázisa és teszi lehetővé évente három országos bajnokság mindegyikén 300-400 versenyző indulását.

A szenior úszó sport népszerűsítéséhez hozzájárul a médiában való megjelenés

Általában a helyi televíziók készítenek felvételeket egy-egy rendezvény kapcsán. A helyi vagy térségi sajtóban és honlapokon jelennek meg írások egy-egy verseny kapcsán, ami országosan nem jut el az úszás iránt érdeklődők szélesebb táborához.

Az egészséges életmód népszerűsítésében a személyes ismerős példája és a közelben kínálkozó lehetőség egyaránt meggyőző lehet. Érdekességként megemlítenénk, hogy gyakran csatlakoztak, egy már versenyző szenior úszó példáján felbuzdulva, más az úszást gyakorló sporttársaink. Sajnos ez szűk körben hatásos és az egészséges életmódot követő, már amúgy is úszó sporttársakat érinti.

Nem utolsó sorban a régi, ismert versenyzők számára is vonzó lehet, ha egy volt sporttársát látja szerepelni valamelyik médiumban.

Több helyszínes versenyek rendezése

Mint többeket megmozgató szabadidős versenyt és a versenyzési költség csökkentése szempontjából is előnyös megoldást javasoltuk az éveken át megrendezett és csak az utóbbi néhány évben sajnálatosan elhanyagolt **1200 méteres „Hajós Alfréd mér föld”** és a **2000 méteres „Fedett pályás öbölátúszás”** megrendezését több uszodában az ország minél több pontján. Ezt úgynevezett „postaverseny”-ként kellene megrendezni. Ennek a két versenynek a rendezésére legalkalmasabb időpont a 2014-es évben, április és november lenne két egymás utáni hétvégében megszabva a versenyrendezés időpontját. Az eredmények összesítését, honlapon történő megjelenítését, a versenyhelyszíneken a rendezők által készített táblázatok alapján a Magyar Szenior Úszók Országos Szövetsége vállalja. Ezek a versenyek az elmúlt években sok úszót mozgattak meg. Gyakran edzés helyett vagy annak keretén belül úszták le többen a fenti két távot.

A fentebb vázolt stratégiának a hatását három év múlva összesítenénk. Addig is az éves adatgyűjtések folyamatosan történnek.

Mérőszámokba foglalva, szeretnénk elérni, hogy 2014-ben ne csökkenjen tovább a rajtok száma

illetve 2015-2016-ban újra növekedjen. A növekedés mértékét illetően nem szeretnénk elérhetetlen célt magunk elé tűzni, de jó lenne a 2007-2009-es 5-6% os növekedést elérni. Új helyszínekkel szeretnénk a szenior úszósporthoz elterjeszteni Dunántúlon is ami az egyesületek létszámának növekedését hozná magával.

Szerzők:

Csaba László nyugalmazott egyetemi docens, a az MSZÚOSZ elnöke

Miklós Attila villamosmérnök az MSZÚOSZ elnökségének tagja

Irodalomjegyzék:

[1] <http://www.usms.org/hist/> USA szenior úszó szövetségének honlapja

[2]<http://www.hsg-uni-rostock.de/inhalt10/mastersschwimmsport.pdf> A német szenior úszás története (1old, 2 bekezdés)

[3]http://www.dsv.de/fileadmin/dsv/documents/masters/DMKB/2013/13_DMKB_Protokoll.pdf A bajnokság jkv

[4]<http://mszuosz.hu/> Magyar Szenior Úszók Országos Szövetségének honlapja (Statisztikák)

[5] <http://www.fina.org/> Az úszó világszövetség honlapja (Rekordok)